

References:

1. National Reports on the Training of Translators and Interpreters Appendix to the Final Report http://www.celelc.org/projects/Past_Projects/TNP_Languages/TNP1_resources/SP7NatReps.pdf
2. Так ли уж нужны переводчики работодателям из научно-технической сферы? <http://forum.lingvolive.com/thread/d1182/>
3. Antony Pym. Training translators.
4. https://www.researchgate.net/publication/297128820_Training_Translators
5. Легко ли быть переводчиком? <http://fridge.com.ua/2009/04/legko-li-byit-perevodchikom/>

Ключові слова: підготовка перекладачів, фахівці не-філологи, комп'ютерний переклад, теорія перекладу, письмовий перекладач, усний перекладач, синхронний переклад.

Ключевые слова: подготовка переводчиков, специалисты не-лингвисты, машинный перевод, теория перевода, письменный переводчик, устный переводчик, синхронный перевод.

Key words: T&I training, professional translators, professionals other than linguists, CAT (computer assisted translation), translatology, translator, interpreter, conference translation.

ДИХТА НАТАЛЯ МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов № 1, кандидат юридичних наук*

ВПЛИВ РИМСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА НА ФОРМУВАННЯ ТА ІСНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ПРИКЛАДІ СУЧАСНИХ АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ СЛОВНИКІВ

Завдяки професіоналам в галузі права кожна особа має змогу реалізувати максимальну кількість прав, виконати різного роду зобов'язання або будь-яку дію з метою досягнення певних результатів; захистити власні інтереси в різноманітних сферах життя, враховуючи час, простір, різноманітні умови, в тому числі й на міжнародному рівні. Своєрідним об'єднувальним явищем стає мова юристів, яка в різних країнах набуває багато нових спільних рис, незважаючи на вже існуючі терміни та фразеологізми латинського походження, які продовжують бути актуальними за своїм значенням протягом багатьох століть і вдало застосовуються нині.

Аналіз дослідження та вивчення англо-українських словників юридичних термінів та першоджерел римського права вказує на наявність спільних термінів, спільних коренів слів. Наприклад, порівнюючи англомовні, україномовні та латинські юридичні терміни, переконаємося у відповідності даних термінів за фонетичним, граматичним та лексичним значенням: contract – контракт – contractus, process – процес – processus, justice – юстиція – iustitia, jurisprudence – юриспруден-

ція – *iurisprudentia*, *civil* – цивільний – *civilis*, *criminal* – кримінальний – *criminalis*.

Формування юридичних термінів та юридичних явищ без відповідної сучасної назви припадає на добу римського приватного права. Цим підкреслюється складність дослідження, оскільки полягає в тому, що «...вислови римлян ... невизначені і нерідко неясні, що погляд свій ... вони висловлюють, трактуючи про інші матерії, нерідко навіть випадково і несвідомо...» [1, с. 3].

Проте пам'ятки римського приватного права (Дигести Юстиніана, Інституції Гая тощо) чітко та конкретно описують юридичні явища, відповідні суспільні відносини, хоча не називає їх, наприклад укладання договору через представника, поняття «представництво». Так, поняття «представництво» в широкому розумінні, в якому воно відоме нам, є невідомим римському праву [2, с. 8].

Мова йде про формування нових юридичних термінів, збільшення значення існуючих термінів та сучасні юридичні явища, які отримали більш повне розуміння та сучасну назву в умовах сьогодення. Проте це ті юридичні явища, які були рециповані та отримали подальший розвиток як українським, так і англійським правом, а також багатьма іншими.

Нормативне регулювання представництва передбачено окремою главою (глава 17) Цивільного кодексу України, також цей інститут пов'язаний з договором доручення. У країнах англосаксонської родини представництво розглядається як наслідок доручення і є невід'ємною частинною цього договору. А зародження та формування договору доручення та інституту представництва пов'язане з римським приватним правом [3, с. 114], його розвитком та рецесією сучасними законодавствами країн.

Метою даного дослідження є виявлення впливу римського приватного права на формування юридичних термінів, що включають в себе особливу групу – латинізми, а також юридичних явищ, які в комплексі сприяли розвитку сучасної юридичної науки та практики. Проте процес термінотворення та терміновикористання має надзвичайно глибокий зміст, що продиктовано аналізом суспільних потреб того часу. А завдяки феномену римського права, ці терміни реалізовані й в умовах сьогодення. Вони обмежені у використанні за лексичним значенням, складають групу міжнародного фонду термінів. Меншість латинізмів носять загально-правовий характер, але більшість пов'язана з конкретикою, з однозначністю, і являє собою вузькоспеціалізовану номінанту.

На основі латинізму відбувається процес лексико-семантичного опанування лексем. Такі юридичні терміни в сучасній мові можуть як розширити, так й обмежити розуміння значення. Так сучасний термін «корупція» в українській мові та термін «*corruption*» в англійській мові мають спільний корінь, схожу вимову та означають суспільно-небезпечне явище у сфері політики, державного управління; це соціальне явище, яке охоплює діяння, пов'язаними зі зловживанням влади політиками, посадовими особами... За українським законодавством корупція – це використання особою, зазначеною у частині пер-

пій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди особою, наданих їй службових повноважень... [4, ст. 1].

Обидва слова беруть свій початок від терміна за римським приватним правом «*coгgruptio*», який означає лише «підкуп особи», дієслово «*coгgruptiere*» означає «підкуповувати». Як бачимо термін досить вузький за значенням і не розповсюджується на соціальні явища. Переклад даного слова досить конкретний та однозначний. Слід зазначити, що вся юридична термінологія римського приватного права досить чітка, лаконічна, однозначна, конкретна з метою запобігання непорозумінь, судових спорів, конфліктів серед зацікавлених осіб. Терміни, які є носіями визначеної когнітивної інформації, фіксовані за змістом, мають одне значення в сфері права та нульове стилістичне забарвлення. Це пов'язано з тим, що основу юриспруденції складають дефініції римського права, які й досі активно вичаються дослідниками різних юридичних галузей, продовжують сприйматися різними системами права, не втрачають своєї актуальності, а продовжують об'єднувати юристів різних галузей на міжнародному рівні сприймати латинізми та утворювати з мертвої мови, як з будівельного матеріалу, нові юридичні та суспільно-політичні терміни.

Таким чином, саме мова римських правників започаткувала сучасну юридичну термінологію, вплинула на подальший розвиток, оскільки мова юристів з римського права не лише не втратила своєї актуальності, а розширила межі свого використання і стала об'єднувальним фактором серед сучасних знавців права на міжнародному рівні.

Список використаної літератури:

1. Казанцев Л. Свободное представительство в римском гражданском праве : монография. Киев: Университетск. тип., 1884. 120 с.
2. Гордон А. О. Представительство в гражданском праве: монография. Санкт-Петербург: Тип. Шредера, 1879. 447 с.
3. Северова О. С. Представительство за римським правом. *Юридический вестник*. 2000. № 4. С. 112-115.
4. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 77 – VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 1.

Ключові слова: римське приватне право, латинізми, юридичні терміни, юридична термінологія, рецепція римського приватного права.

Ключевые слова: римское частное право, латинизмы, юридические термины, юридическая терминология, рецепция римского частного права.

Key words: Roman private law, latinisms, legal terms, legal terminology, reception of Roman private law.